

ALEKSANDRA KŁOS-SKRZYPCZAK

Ks. HENRYK OLSZAR

Uniwersytet Śląski w Katowicach

Wydział Teologiczny

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji
Śladami przeszłości Górnego Śląska. Podsumowanie prac projektowych(Wydział Teologiczny Uniwersytetu Śląskiego,
Katowice, 26 maja 2021 roku)

Konferencję pt. *Śladami przeszłości Górnego Śląska. Podsumowanie prac projektowych* zorganizowano online 26 maja 2021 r. Wydarzenie stanowiło zwieńczenie prac projektu „Panteon Górnego Śląska – badania naukowe”, prowadzonego w ramach programu DIALOG Ministerstwa Nauki i Edukacji. Założeniem projektu jest pokazanie wyjątkowości Śląska i podniesienie świadomości historycznej oraz rozwoju kulturalnego w tej części Polski. Inicjatorom wydarzenia zależało na stworzeniu zaplecza merytorycznego dla młodego pokolenia i wniesieniu wkładu intelektualnego dla Instytucji Kultury Panteon Górnego Śląska. Społeczne korzyści płynące z projektu „Panteon Górnego Śląska – badania naukowe” to przede wszystkim stymulowanie i promowanie innowacyjnych badań humanistycznych oraz zwiększenie rozpoznawalności polskiej nauki.

Z uwagi na obostrzenia sanitarno-epidemiologiczne konferencja odbyła się w formie online. Wydarzenie można było śledzić w serwisie YouTube na kanale Uniwersytetu Śląskiego oraz na fanpage’u Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego. Celem rozpowszechnienia informacji na temat konferencji w przestrzeni wystawowej Muzeum Powstań Śląskich w Świętochłowicach zrealizowano spoty reklamowe z udziałem kierownictwa projektu, które publikowano w uniwersyteckich mediach społecznościowych.

Konferencję poprowadził dr hab. Maciej Fic, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach), który punktualnie o godzinie 10.00 przywitał widzów oglądających na żywo transmisję w internecie. Prelegentów oraz uczestników konferencji powitał prorektor ds. współpracy międzynarodowej i krajowej Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach prof. dr hab. Tomasz Pietrzykowski, który podkreślił, iż konferencja jest ważnym, ale nie jedynym elementem nawiązywania dialogu ze świadomością społeczną. Prorektor Pietrzykowski podziękował również wszystkim osobom zaangażowanym w działania projektowe za odwagę i gotowość do prac nad utartymi społecznymi schematami i przyzwyczajeniami. Następnie głos zabrał biskup pomocniczy i wikariusz generalny archidiecezji katowickiej Adam Wodarczyk, który odczytał list arcybiskupa metropolity katowickiego Wiktora Skworca. W swoim liście metropolita podziękował osobom zaangażowanym w prace nad powstaniem *Leksykonu Panteonu Górnego Śląskiego*, który stanowi cenny wkład merytoryczny dla powstającej w podziemiach archikatedry Chrystusa Króla Instytucji Kultury Panteon Górnego Śląska.

Po zakończeniu wystąpień inauguracyjnych głos zabrali znakomici prelegenci: wykonawcy projektu „Panteon Górnego Śląska – badania naukowe”, którzy podczas swoich

wystąpienia przedstawili nie tylko sylwetki postaci zasłużonych dla Górnego Śląska, ale również odnieśli się do wiedzy i doświadczeń zdobytych podczas prac projektowych.

Jako pierwszy głos zabrał dr Andrzej Sznajder (Instytut Pamięci Narodowej – Oddział w Katowicach), który w trakcie swojej prelekcji (*Ks. Franciszek Blachnicki i Tadeusz Jedynek – dla Śląska, dla Polski*) przedstawił postać ks. Franciszka Blachnickiego – „wychowawcy wolnych ludzi”, oraz Tadeusza Jedyńka – „lidera śląsko-dąbrowskiej Solidarności”. Następnie prowadzący konferencję poprosił o zabranie głosu ks. dr. Mariusza Trąbę (Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie), który wygłosił referat pt. *Duszpasterze śląscy wobec problemów społecznych i narodowych w XX wieku. Skomplikowane drogi życia ks. biskupa Teodora Kubiny (1880–1951) i ks. Tomasza Reginka (1887–1974)*. W trakcie swojej prelekcji ks. Trąba podkreślał, iż zarówno bp Kubina, jak i ks. Reginek działali aktywnie mimo wielu życiowych trudności na rzecz spraw narodowych i społecznych. W dalszej części konferencji wykład *Edukacja regionalna na przykładzie województwa śląskiego – szanse i ograniczenia* wygłosił dr hab. Maciej Fic, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach). Profesor Fic w swoim wystąpieniu nawiązywał do wydanego kilka dni wcześniej pakietu edukacyjnego pt. *Śladami przeszłości Górnego Śląska*, który stanowi kompendium wiedzy, mające na celu przybliżyć czytelnikowi tematykę związaną z wybranym obszarem historii Górnego Śląska.

Po przerwie głos zabrała dr Weronika Pawłowicz (Biblioteka Śląska w Katowicach), wygłaszając wystąpienie *Profesor Irena Bajerowa, pierwsza laureatka nagrody „Lux ex Silesia”*. Prelekcja została poświęcona prof. Bajerowej, która wychowała wiele pokoleń nauczycieli polonistyki i badaczy uniwersyteckich. Doktor Pawłowicz wspomniała również o źródłach, które pozwoliły opracować biogramy wykorzystane podczas prac projektowych. Następnie uczestnicy konferencji mieli okazję wysłuchać wykładu ks. dr. hab. Henryka Olszara, prof. UŚ (Uniwersytet Śląskich w Katowicach). Prelegent w swoim przedłożeniu pt. *Matka Ewa von Tiele-Winkler i Helena Hoffmann jako przykład zaangażowania społecznego kobiet na Górnym Śląsku w XX wieku* przybliżył postaci dwóch kobiet związanych z Górnym Śląskiem, których życiorysy stanowią pretekst do mówienia o rosnącej emancypacji oraz podmiotowej sprawczości górnośląskich kobiet.

Ewangeliccy prekursorzy ekumenizmu na Górnym Śląsku to temat referatu, który wygłosił mgr lic. Aleksander Skrzyś (Uniwersytet Śląski w Katowicach), uczestnik studiów doktoranckich. W trakcie prelekcji przybliżył on biogramy wybitnych Ślązaków, a jednocześnie duchownych Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego: Karola Kulisza, Karola Bronisława Kubisza i Andrzeja Wojtyły.

Po przerwie *głos zabrał* ks. dr Tomasz Chrzan (Kuria Diecezjalna Bielsko-Żywiecka w Bielsku-Białej) w referacie pt. *Jan Wałach – Reymont górali śląskich*. Prelegent rozpoczął swoje wystąpienie od osobistej refleksji: jego pierwszą placówką duszpasterską była Istebna, czyli rodzinna wioska Jana Wałacha. Istebna, jak argumentował, wyznaczała nie tylko początek i kres życia Jana Wałacha, ale była miejscem jego działalności artystycznej.

Doktor hab. Halina Dudała, prof. UP (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie), podczas swojego wystąpienia pt. *Rabin Jacob Cohn – szkic do biografii* argumentowała, iż podążanie szlakiem biografii rabina Cohna jest zarazem podążaniem szlakiem katowickich Żydów.

O podsumowanie wystąpień prelegentów oraz zakończenie konferencji został poproszony dziekan Wydziału Teologicznego ks. dr hab. Jacek Kempa, prof. UŚ (Uniwersytet Śląski w Katowicach). Książd dziekan podkreślił, iż projekt naukowy „Panteon Górnośląski – badania naukowe” miał w swoje cele wpisane zarówno badania naukowe, jak i rozpowszechnianie wiedzy oraz jej popularyzację. W ten sposób wykonawcy projektu nawiązali do naturalnego ideału łączności pracy naukowej z jej upowszechnianiem,

ideału znanego pod nazwą „humboldtowskiego modelu uniwersytetu”. Na zakończenie swojej prelekcji ks. Kempa podziękował kierownictwu i wykonawcom projektu, jak również wszystkim osobom zaangażowanym w organizację konferencji.

W czasie wydarzenia konferencyjnego odbyła się także premiera pakietu edukacyjnego pt. *Śladami przeszłości Górnego Śląska* autorstwa Macieja Fica przy współpracy Haliny Biedy. Materiał składa się z czterech części, z których każda poświęcona jest poszczególnym grupom zasłużonych dla Śląska osób, oraz z zestawu scenariuszy i mapy, ułatwiającej czytelnikom dostęp do prezentowanych zabytków kultury i dziedzictwa przemysłowego.

Warto wspomnieć, iż materiały konferencyjne zostały opublikowane na stworzonej na potrzeby projektu stronie internetowej (www.panteon.gornoslaski.us.edu.pl [dostęp: 9.06.2021]), na której zamieszczono zarówno nagranie całej konferencji wraz z polskimi napisami i tłumaczeniem na język migowy, jak również nagrania poszczególnych paneli wraz z napisami w trzech wersjach językowych: polskiej, angielskiej i niemieckiej oraz tłumaczeniem na język migowy.